

forarbeid
masteroppgave i arkitektur NTU 2013
Eirik Fonn
veileder Fredrik Lund

“The only thing for certain is that everything changes. The rate of change increases. If you want to hang on you better speed up. That is the message of today. It could however be useful to remind everyone that our basic needs never change. The need to be seen and appreciated! It is the need to belong. The need for nearness and care, and for a little love! This is given only through slowness in human relations. In order to master changes, we have to recover slowness, reflection and togetherness. There we will find real renewal.”

Guttorm Fløistad professor emeritus i idéhistorie

problemstilling

På Rundskogen ved Noresund ligger en lysning med rester av et lite gårdsbruk. Her er det planlagt et kurscenter inspirert av tankene bak slowbevegelsen. Min masteroppgave tar utgangspunkt i dette.

utgangspunkt

Det lille gårdstunet som før het Moen, inngår i dag i småbruket Dyngve ved foten av Norefjell. Også på dette bruket har driften vært nedlagt i endel år og innmarken er i ferd med å gro igjen. Nå ønsker eieren av garden å utvikle eiendommen. Nærheten til Oslo og aktivitetene på Norefjell gjør at dette burde være mulig. Samtidig gjør den skjermede beliggenheten til gården at man kan skape et sted med en annen atmosfære enn på resten av Norefjell

Eieren har selv en visjon om å skape et sted som kan inspirere folk til å leve et "harmonisk og bærekraftig liv" med bakgrunn i tanker fra slowbevegelsen. Kurscenteret inngår sammen med en del andre funksjoner i denne visjonen.

Intensjonen

I dag foreligger det godkjente byggeplaner om et tradisjonelt kurs/konferansesenter på tomten.

Uheldigvis gjenspeiler ikke disse planene visjonene som byggherren selv har. Prosjektet fremstår relativt ordinært både i program og stedstilpasning. Estetisk ligger uttrykket nært det vi finner på utbyggingen ved alpinbakken på Norefjell.

Min oppgave er først og fremst å skape et godt kurssted, et sted for å lære og reflektere.

Samtidig ønsker jeg å skape et kurssenter der arkitekturen har sammenheng med visjonen og verdigrunnlaget fra slow bevegelsen. Et sted der landskap, bygg og aktivitet sammen danner et sted som kan inspirere og danne ettertanke hos de besøkende. Og jeg vil at dette stedet skal ha gode rom for tilhørighet, nærhet og sosial kontakt slik Fløistad snakker om (sitat s. 3)

"It is not so long ago that the extended family was a real live entity with the extended family often living under the same roof. Children grew up knowing their cousins, aunts and uncles, grandparents, and other relatives. These children felt connected..."

In these not too long ago times people were connected to their food. Most people grew their own vegies and some fruit. Backyard vegie gardens were the norm not the exception. Many families had a house cow for milk, cheese, butter and cream. Most families also had poultry or other meat animals. When visitors came unexpectedly, dad would be sent out back to kill the chook for dinner. Families used fresh produce and meat to make traditional recipes. Everyone was involved in cooking and mealtimes were a social event. When the meal ended most of the family was involved in cleaning up and washing up. How different is the situation today?"

"I dagens samfunn, under kapitalismen, lever vi for å produsere og forbruke. Dette gjennomsyrrer alt vi gjør, alt vi tenker og hvordan vi oppfører oss mot hverandre. Til og med familielivet er preget av denne tankegangen. Mor er blitt familiens prosjektleder. Omsorg og kjærlighet redusert til kvalitetstid, fancy matpakker og ny sofa...

Nina Bjørk - "Lyckliga alla sina dagar"

tidsbruk

Vi er rikere og har med fritid enn noen gang før. I følge SSB har forbruket i norske hjem steget med 300% de siste 50 årenes. For pengene kjøper vi større bolig, klær, sko, flyreiser og biff på restaurant. Vi har tilsynelatende fått en betydelig større frihet og økt livskvalitet. Likevel er andelen som sier de er meget lykkelige lavere nå enn for 30 år siden.

Mange føler at tiden i dagens samfunn går for fort til at de får tid til alt de skal rekke. Folk peker på ulike ytre årsaker til at livet blir slik. De fleste psykologer og fagfolk er derimot enige om at hovedgrunnen til et slikt liv ligger i oss selv og de valg vi tar, bevisst eller ubevisst. Er det livet vi i dag lever det beste livet?

Paradokset er at den samme livsstilen, som vi ikke er sikker på om gjør oss lykkeligere, er i ferd med å ødelegge fremtiden for vårt globale samfunn. Vi har altså skapt oss selv et forbruksorientert effektiviseringssamfunn hvor både vi og jordkloden som helhet blir skadelidende. Det er en tett sammenheng mellom hvordan vi velger å leve våre liv på individuelt nivå og menneskenes kollektive fremtid som et stort felleskap. Problemet er kanskje at folk vegrer seg mot å gi slipp på forbruksgodene og frykter at livsstilsendringer vil føre til at de får et dårligere liv. Kan det være slik at et mer bevisst forhold til hvordan vi bruker vår tid og et skifte av fokus fra materielle til sosiale verdier kan gi oss et bedre liv?

kort om slow bevegelsen

Visjonen rundt Dynge gård er som sagt inspirert av Slowbevegelsen. Filosofien til bevegelsen er å leve et moderne liv i et balansert tempo og ikke la seg rive med i dagens tidsjag.

Bevegelsen begynte først som en protest mot åpningen av en Mcdonalds-restaurant på Piazza di Spagna i Roma. Tankene fikk raskt oppslutning og konseptet ble utvidet fra å være en idé om slow food til å omfatte andre områder som blant annet slow cities, slow design, slow travel, slow parenting og slow living.

Filosofien bak ønsker å finne ut hvordan vi kan sette ned tempoet for å få rikere og mer produktive liv. Tanken er at det høye tempoet i dagens samfunn truer menneskers tilknytning til grunnleggende og viktige ting i livet. Utdraget fra nettsiden til The Slow Movement peker på hvordan man tidligere fikk dekket dette gjennom sitt daglige liv. I dag sparer tekniske hjelpemidler oss for mye av arbeidet man før måtte gjøre selv. Men har egentlig støvsuger, oppvaskmaskin, elektriske ovn, brødbakemaskin, varmtvannstank, mobiltelefon og internett gitt oss mer tid til å nyte livet? eller har vi brukt denne tiden de gav oss til å skaffe oss enda mer å gjøre. Det er ikke det at vi skal tilbake til livet slik det var i gamle dager, men mer et spørsmål om vi ikke har mistet noe på veien mot dagens effektive samfunn. Mange kan nok kjenne seg igjen i at det blir så mye å gjøre at man aldri egentlig er tilstede i det man gjør, men hele tiden tenker på neste ting man skal gjøre.

Sitatet viser også hvordan folk før hadde en direkte tilknytning til naturen og økosystemet rundt seg. Vi har fjernet oss mer og mer fra vårt naturlige utgangspunkt og ser nesten ikke på oss selv som en integrert del av økosystemet lenger.

“ Stadig flere møter veggen, blir syke og faller ut av arbeidslivet. I 1985 sa 23 prosent av befolkningen i en undersøkelse at de var meget lykkelige. I 1999 var tallet sunket til 19 prosent, til tross for at vi var blitt mye rikere i mellomtida.

...

Jeg tror vi må alle må ta noen valg. Stoppe opp og spørre hva som er viktig for oss”

Charlotte Koren, forsker ved NOVA

Kursenteret

Brukerne:

Det er tenkt at hoveddelen av kursene på senteret vil rette seg mot livsmestring og forebyggende arbeid innenfor psykisk helse. De senere år har vi sett en økning av sykemeldinger i arbeidslivet knyttet til stress og psykisk helse. Mange opplever lignende problemer uten at det resulterer i sykemelding, men føler at det har negativ innvirkning både på arbeid og ellers i hverdagen. Dette dreier seg gjerne om tilfeller der problemene ikke vil kunne karakteriseres som alvorlige, men som likevel koster både stat og arbeidsgivere millioner hvert år. Det er behov for tilbud som tar tak i problemer før de resulterer i sykemeldinger. Et mulig scenario for senteret vil derfor være et samarbeid med arbeidsgiver – ansatt og muligens NAV. Dette vil i så fall danne et solid økonomisk grunnlag for driften.

Samtidig er det viktig for senteret å ha flere ben å stå på. Andre brukere vil være privatpersoner som melder seg på kurs og feriebesøkende i de perioder der ikke er kurs.

Grupper:

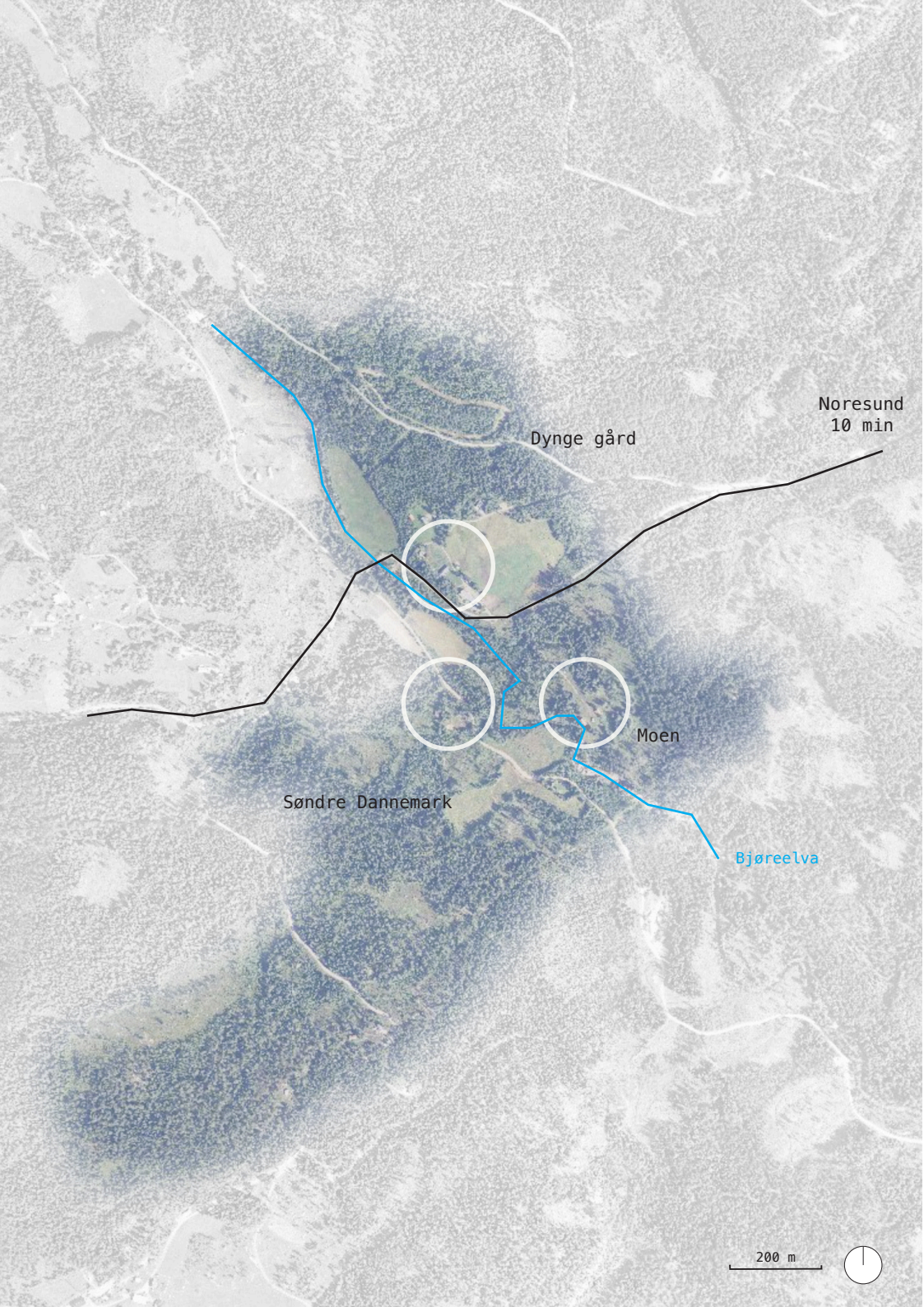
En vanlig kursgruppe vil som regel bestå av 30 personer (maks 50 personer)

Kursoppholdet kan variere fra en dag til en uke eller mer.

Program:

Eieren har uttrykt disse ønskene for programmet

- kurslokaler som kan romme en rekke kurs aktiviteter
- spisedel med kjøkken som også kan leies ut til andre formål
- peisestue
- overnattingsfasiliteter
- badehus

Dynges gård

Noresund
10 min

Moen

Søndre Dannemark

Bjørreelva

200 m

Området

Rundskogen ligger i en stille dal ved foten av Norefjell i Krødsherad Kommune. Tomten der kursenteret skal ligge er en del av en større eiendom på ca 900 mål. Den består av tre nedlagte småbruk. I dag er det kun Dyngje gård hvor den eksisterende bygningsmassen fremdeles står. Bygningene på Moen og Søndre Dannemark ble revet for en del år tilbake. Tilbake ligger lysninger som minner om et svinnende kulturlandskap. Dalen er vid og skogkledd av furu og gran. Noen enger ligger som åpninger mellom den tette skogen. I dalbunnen renner Bjøreelva. Enkelte hus finnes langs grusveien mens ellers er dalen skjermet fra aktiviteten ellers på Norefjell.

Eieren av eiendommen ønsker å utvikle tomten, men vil samtidig at den nye aktiviteten og arkitekturen skal underbygge både kulturlandskapet og den rolige atmosfæren som er der i dag.

Dyngje gård

Det siste gjenværende gårdsbruket, Dyngje gård, var for inntil noen år siden en hestegård med 30 hester. Ønsket er å bygge ny stall og gjenoppta denne driften. Planen er å rydde og gjerde inn gjengrodd enger og få frem kulturlandskapet. Rundt skal det opparbeides ridestier og treningsområder for hest og rytter. Tanken er at anlegget skal kunne benyttes til rideleirer og terapiridning samt opphold med egen hest. De store og flotte naturområdene rundt innbyr også til rideturer til fjells med overnatting.

Søndre Dannemark

På det siste tunet er planen å bygge opp et kunstnersenter. Planene her er vage men det er et ønske om at det skal romme fasiliteter for eksempelvis sang musikk drama billedkunst og keramikk.

Boenheter

Områdene rundt Dyngje gård og Kursenteret ønsker eier å bygge ut til fritidsbebyggelse og boliger. Det ligger godt til rette for utbygging av hytter så nært Norefjell, men eieren selv ønsker at dette stedet skal bli så bra at folk har lyst å bli bo her.

Dynge gård

Bjøreelva

Moen

100 meter

Tomten

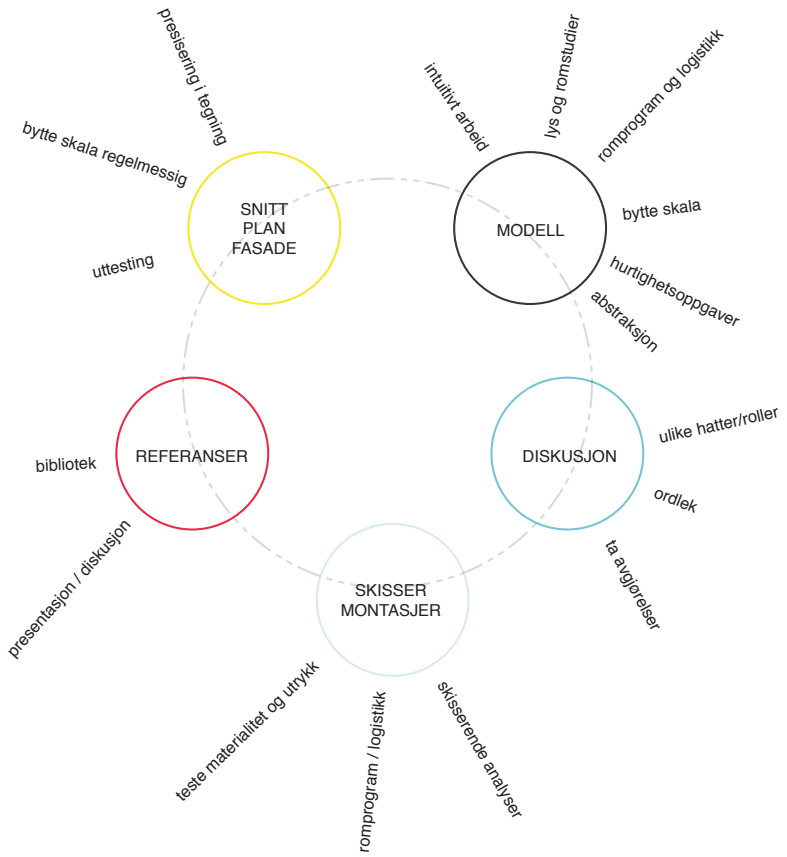
En liten skogsvei fører oss fra Dyngje gård og inn til tomten for kurscenteret. Her finner vi en lysningavgrenset av skog. Mest furu og gran med noen løvtrær innimellom. Midt i lysningen ligger rester av en gammel grunnmur som vitner om det gamle gårdstunet som lå her tidligere.

Selve lysningen er relativt flat. På vestsiden slynger den lille Bjøreelva seg forbi og i sør heller landskapet og man har utsikt til nedre del av dalføret og det vide skogslandskapet.

tomt - utsikt mor sørvest

Metode

Jeg har lagt meg noen hovedregler for meg selv i prosjekteringen. De er enkle og ikke for mange, men viktige.

Ha oversikt over rammene:

Tenke gjennom og prøve å definere hvilke rammer som er viktige og dermed førende underveis i prosjektet. Ytre rammer som for eksempel program og tomtekvantiteter men også egne definerte rammer for arkitekturen.

komme raskt i gang med prosjekteringen:

Ikke analysere for mye og for lenge før jeg setter i gang.

Utvikle prosjektet med hendene:

Bruke verktøy med rask kobling mellom hjerne og hånd til utvikling av prosjektet – f.eks. skissetegning og modell.

Bruke dataverktøy kun til å etterprøve eller illustrere skisseforslagene.

skifte mellom skalaer:

Begynne med det overordnede

fokusere på enkeltdeler

ned i detaljer

ta tre steg tilbake til helheten

osv.

Senk tempoet, vær god, ikke flink:

Som med mye annet i livet handler det ikke om kvantiteten, men kvaliteten på det man produserer.

Fremdrift

situasjon skissering

---

hovedgrep kurscenter

---

enkeltdelel kurscenter

OPPSTART

01   02   03   04 | 05   06   07   08 | 09

PROSJEKTERING

---

situasjonskonsept

valg av hovedgrep

arbeid på tomt

studiereise
(spania?)

grunnlagsdokumenter

MIDTSEMESTER

INNLEVERING

detaljer kurscenter

presisering av prosjekt

presentasjon

10

11

12

13

14

15

16

17

18

deadline utvikling

presisering

PRESENTASJON

korrigerings

konstruksjon

detaljer

layout

presentasjonsmodell

tekniske tegninger

illustrasjoner

Kilder

bøker og tidsskrift:

“livet liksom”,

Anna B. Jenssen, Morgenbladet 26.okt-1. nov. 2012

“I magen , i hjertet, i hodet”,

Håkan Gundersen, Morgenbladet 23.-29. nov 2012

“Curlingterapeuter”

Psykolog Heidi Tessand, Morgenbladet 16.-22-November 2012

“Lyckliga alla sina dagar – Om pengars och människors värde”

Nina Bjørck, 2012

“Tidsklemma er en bløff”

Leiv Gunnar lie, Dagbladet 17.11.2003

“Nye tiltak skal få ned sykefraværet og antall uføretrygdede”

Tidsskrift for den norske legeförening 23.- 30. september 2000

Nett:

<http://slowmovement.com>

<http://slinkachu.com/inner-city-snail>

http://en.wikipedia.org/wiki/Slow_Movement

<http://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/utfordrende-jobbhverdag-i-mange-yrker>